WALIDACJA *SKALI OCENY NADMIERNEGO KORZYSTANIA Z SIECI SPOŁECZNOŚCIOWYCH (SONKSS)*

dr hab. Paweł Izdebski – prof. nadzw.
mgr Martyna Kotyśko

Instytut Psychologii
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Grant: „Osobowościowe uwarunkowania nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych wśród adolescentów” – finansowany przez Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych

Plan wystąpienia

- Sieci społecznościowe – wprowadzenie
- Podstawy teoretyczne i kliniczne skali SONKSS
- Badanie I i II (metodologia badania)
- Rezultaty badania I i II
- Badanie III (metodologia i rezultaty)
- Wnioski

Sieci społecznościowe – wprowadzenie

- Liczba użytkowników sieci społecznościowych w Polsce (wrzesień 2014, wg raportu Megapanel)
  - Facebook: ok. 17 mln
  - Google społeczności: ok. 9 mln
  - NK: ok. 5 mln
  - Twitter: ok. 3mln

(http://media2.pl/badania/115304-Megapanel-wrzesien-2014-kategorie-tematyczne/16.html)

http://www.peoplesearchesblog.com/tag/social-networking-sites/

Podstawy teoretyczne i kliniczne skali SONKSS cz.1.

Uzależnienie behawioralne wg Griffithsa (1996; 2000)

- Dominacja (*salience*)
- Zmiana nastroju (*mood modification*)
- Wzrost tolerancji (*tolerance*)
- Objawy odstawienia (*withdrawal symptoms*)
- Konflikt (*conflict*)
- Nawrót (*relapse*)

Uzależnienie od Internetu (wg Young, 1998; opracowanie własne)

- 8 kryteriów m.in.:
  - Zaabsorbowanie
  - Wzrost tolerancji
  - Brak kontroli
  - Symptomy odstawienia

A także kryteria patologicznego hazardu wg DSM-IV m.in.: hazard jako forma ucieczki od problemów i uwolnienie się od dysforycznego nastroju
(http://www.ncrg.org/sites/default/files/uploads/docs/white_papers/ncrg_wpdsm5_may2013.pdf)

Badanie 1 i 2. Metodologia cz1.

- Opracowano 48 itemów, które obejmowały 7 kryteriów zaczerpniętych z dotychczasowych badań w zakresie uzależnień behawioralnych i stały się podstawą narzędzia SONKSS (Skala Oceny Nadmiernego Korzystania z Sieci Społecznościowych):

1. Zaabsorbowanie
2. Utrata kontroli
3. Symptomy odstawienia
4. Wzrost tolerancji
5. Zaniedbanie
6. Użytkowanie mimo negatywnych konsekwencji
7. Zmiana nastroju/ucieczka

Badanie 1 i 2. Metodologia cz.2.

Badanie 1

- Uczestnicy: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z 8 województw, posiadający konto na portalu społecznościowym *N*=587
- Narzędzia:
  - SONKSS-48 (Skala Oceny Nadmiernego Korzystania z Sieci Społecznościowych)
  - Kwestionariusz użytkowania portali społecznościowych
  - BFAS (the Bergen Facebook Addiction Scale)

Badanie 2

- Uczestnicy: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z 4 województw, posiadający konto na portalu społecznościowym *N*=351
- Narzędzia:
  - SONKSS-48 (Skala Oceny Nadmiernego Korzystania z Sieci Społecznościowych)
  - Kwestionariusz użytkowania portali społecznościowych

Rezultaty badania 1 i 2

Statystyki opisowe dla SONKSS-48 (Skala Oceny Nadmiernego Korzystania z Sieci Społecznościowych) (bad.1 i bad.2) oraz the Bergen Facebook Addiction Scale (BFAS)

Nazwa parametru	SONKSS 48 (bad.1)	SONKSS 48 (bad.2)	BFAS
Średnia	80,60	81,33	28,37
Odchylenie standardowe	31,11	27,80	12,23
Alfa Cronbacha	0,965	0,952	0,940
Alfa standaryzowana	0,967	0,954	0,941
Średnia korelacja między pozycjami	0,38	0,30	0,48
Skośność	1,28	1,02	1,56
Kurtoza	1,45	0,71	2,33

Korelacja SONKSS-48 (bad.1) z BFAS = 0,82

Analiza czynnikowa (*EFA*) dla SONKSS-48 (Skala Oceny Nadmiernego Korzystania z Sieci Społecznościowych) (Badanie 1 i 2, *N*=938)

W oparciu o założenia teoretyczne podjęto próbę wyłonienia 7 czynników – niestety takie rozwiązanie nie spełniało warunku Kaisera, tym samym przedstawiono wyniki dla rozwiązania 6-czynnikowego

	Liczba itemów	Wartość własna	% ogółu - Wariancji	Skumulowany % wariancji
Czynnik 1	17	17,655	36,781	36,781
Czynnik 2	11	2,328	4,850	41,631
Czynnik 3	8	1,573	3,278	44,909
Czynnik 4	5	1,518	3,163	48,072
Czynnik 5	6	1,119	2,332	50,404
Czynnik 6	1	1,019	2,122	**52,526**

Analiza konfirmacyjna (*CFA*) dla SONKSS-48 (Badanie 1 i 2, *N*=938)

- Wyniki przeprowadzonej analizy konfirmacyjnej proponowanego modelu teoretycznego, z rozwiązaniem 7-czynnikowym, wskazują na brak zgodności dopasowania modelu do danych:
- X^2=4884.26, *df*=1059, *p*<0.001
- *RMSEA*=0.073 [0.071 - 0.074]
- *GFI*=0.781
- *AGFI*=0.757

SONKSS-30 – podstawowe informacje

- Uwzględniając wyniki przeprowadzonych analiz czynnikowych zdecydowano się na rozwiązanie 4-czynnikowe, które było najkorzystniejsze ze względu na procent wyjaśnionej wariancji, liczbę pozycji w poszczególnych czynnikach a także zgodność treściową pytań wchodzących w zakres danego czynnika.

Wyniki analizy czynnikowej (EFA) z wyszczególnieniem 4 czynników dla SONKSS-30

	Liczba itemów	Wartość własna	% ogółu - Warianc.	Skumul. - Wartość własna	Skumul. - %
Zaabsorbowanie	10	11,506	38,354	11,506	38,354
Czas	7	1,645	5,484	13,151	43,838
Korzystanie mimo negatywnych konsekwencji	6	1,379	4,596	14,530	48,434
Ucieczka/Poprawa humoru	7	1,204	4,014	15,735	**52,448**

Badanie 3 – Metodologia

- Uczestnicy: 1177uczniów szkół ponadgimnazjalnych z 16 województw, w tym 1065 użytkowników portali społecznościowych
- Badanie online (poprzez stronę internetową, indywidualne hasła dostępu dla uczniów)

- Narzędzia: (ze względu na tematykę wystąpienia zaprezentowane zostaną jedynie wyniki uwzględniające skalę SONKSS-30)
  - SONKSS-30 (Skala Oceny Nadmiernego Korzystania z Sieci Społecznościowych - 30)
  - HEXACO (Inwentarz Osobowości HEXACO)
  - BIS/BAS (Kwestionariusz BIS/BAS do oceny wrażliwości na karę i nagrodę)
  - NPI-34 (Inwentarz Osobowości Narcystycznej)
  - SES (Skala Samooceny)
  - Kwestionariusz użytkowania portali społecznościowych

Badanie 3 – Rezultaty

Nazwa zmiennej	Średnia	Odchylenie standardowe	Alfa Cronbacha	Średnia korelacja między pozycjami
SONKSS-30 - wynik ogólny	57,626	20,798	0,950	0,404
Zaabsorbowanie	18,415	7,135	0,865	0,411
Czas	14,985	5,579	0,809	0,385
Korzystanie mimo negatywnych konsekwencji	10,727	4,551	0,827	0,450
Ucieczka/Poprawa humoru	13,499	5,292	0,835	0,429

Badanie 3 – wyniki analizy czynnikowej

	Liczba itemów	Wartość własna	% ogółu - Warianc.	Skumul. - Wartość własna	Skumul. - %
Czynnik 1	14	12,903	43,009	12,903	43,009
Czynnik 2	5	1,936	6,452	14,838	49,461
Czynnik 3	7	1,147	3,823	15,985	53,284
Czynnik 4	4	1,044	3,481	17,030	**56,765**

- Wytypowany rozkład 4-czynnikowy nie został potwierdzony – pozycje przemieściły się do innych czynników;
- Analiza konfirmacyjna również nie wskazała dobrego dopasowania modelu do danych: X^2=2394,35, *df*=399, *p*<0,001; *RMSEA*=0,080 [0,078 - 0,083]; *GFI*=0,836; *AGFI*=0,809

Badanie 3 – SONKSS-16

- Ponownie poddano pytania skali analizie pod względem:
  - Współczynników rzetelności
  - Współczynników korelacji pozycji do całości skali
  - Wartości ładunków czynnikowych poszczególnych pozycji
  - Treści
- Ostatecznie do skali weszło 16 pozycji, których parametry zarówno w analizie czynnikowej, jak i w analizie rzetelności okazały się być najbardziej korzystne.

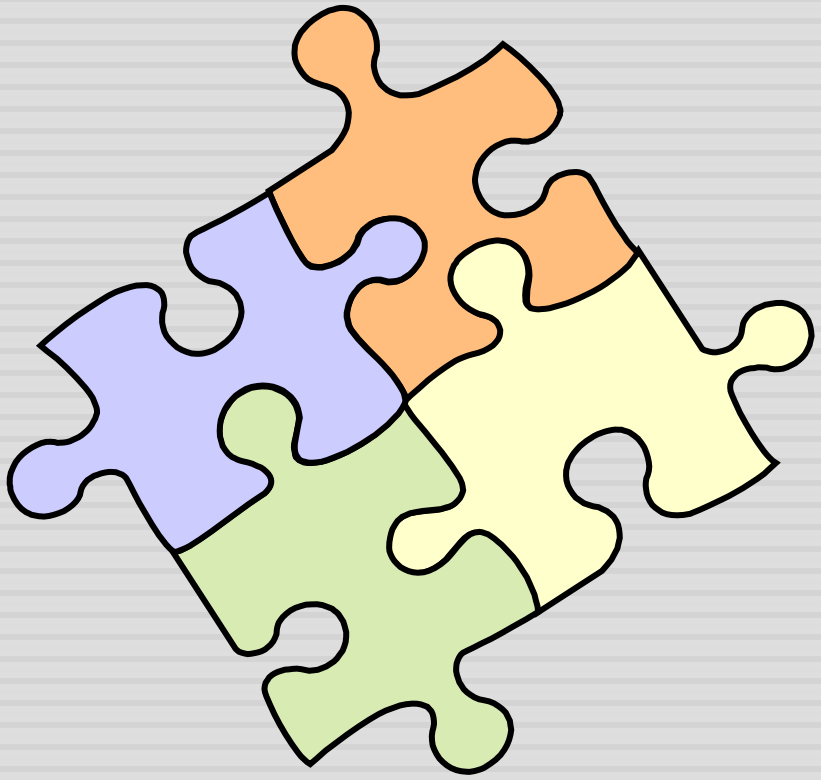
Nazwa zmiennej	Wartość ładunku czynnikowego
Sonkss3	-0,60
Sonkss7	-0,61
Sonkss8	-0,65
Sonkss9	-0,67
Sonkss10	-0,65
Sonkss14	-0,66
Sonkss16	-0,72
Sonkss18	-0,76
Sonkss21	-0,78
Sonkss23	-0,73
Sonkss24	-0,69
Sonkss25	-0,74
Sonkss26	-0,74
Sonkss27	-0,73
Sonkss28	-0,65
Sonkss29	-0,78
% wariancji	49%

Wnioski

- Konstrukt nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych nie wpisuje się w założenia teoretyczne przyjęte dla innych zachowań problemowych
- Fakt ten może być spowodowany tym, że portale społecznościowe stanowią obecnie element codzienności, bez którego współczesna młodzież nie wyobraża sobie funkcjonowania społecznego
- Konieczne są dalsze badania, które pozwolą określić specyfikę tego problemu

Bibliografia

- Griffiths, M. (1996). Behavioural addictions: An issue for everybody? *Journal of Workplace Lear-ning*, 8 (3), 19–25.
- Griffiths, M. (2000). Does Internet and Computer "Addiction" Exist? Some Case Study Evidence. *CyberPsychology and Behavior*, 3 (2), 211–218.
- Megapanel (2014). *Megapanel wrzesień 2014 - kategorie tematyczne: społeczności*. Uzyskane w dniu 11.11.2014r ze strony: http://media2.pl/badania/115304-Megapanel-wrzesien-2014-kategorie-tematyczne/16.html
- Reilly, Ch., Smith, N. (2013). The Evolving Definition of Pathological Gambling in the DSM-5. *National Center for Responsible Gambling (NCGR) - White Paper*, p.1-6. Uzyskane w dniu 11.11.2014r ze strony: http://www.ncrg.org/sites/default/files/uploads/docs/white_papers/ncrg_wpdsm5_may2013.pdf
- Young, K.S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1, 237–244.

Dziękujemy za uwagę!

Serdeczne podziękowania dla:
dr. Macieja Michalaka i dr Pauliny Andryszak